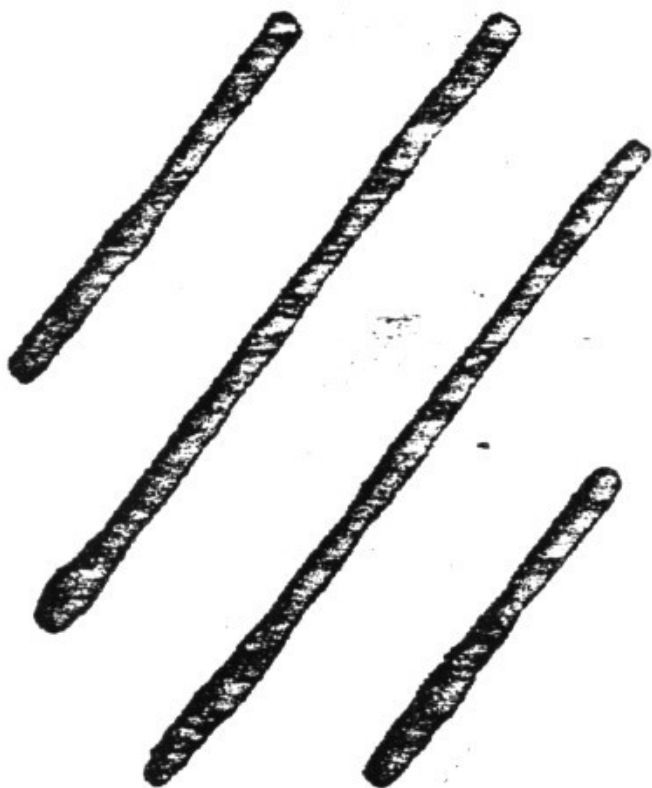

MEL : SUCRE

MEL I SUCRE, núm. 12. Juny.
81. Butlletí informatiu de
l'Obra Cultural Balear a
Sant Joan, per als socis.

portada: dibuix d'un voltor.
Tothom qui vulgui col.labo-
rar que faci de veure algú
de l'equip de treball.

Tirada actual: 70 exemplars.

Girant fulles hi trobareu:

- Notícies locals, sobre el que succeeix al poble, per l'O.C.B.
- Esport, informe sobre el voleibol per Amador Gaià, i les darreres notícies del futbol per Miquel Gaià.
- Gràfica de població de Sant Joan dels segles XIV i XV per Miquel Company Florit.
- Cançons de segar i un petit comentari de les paraules més difícils, arreplegat i compost per Joan Morey Company.
- Barbara Oliver Mates ens parla de la comunicació verbal en forma d'un petit poema.
- En Joan Morey explica amb unes gràfiques instruments de percussió típics del nostre folklore.
- Costums que fan història, batre a l'era per Miquel Gaià i Amador Gaià.
- Barbara Mates Sastre amb el poema Toc de Campana ens recorda lè costum d'anar a veure ballar el sol el dia de Sant Joan.
- 17 de Juny - Orquestra Plateria, entrevista feta a un parell de components del grup.
- Cançons, pàgina gràfica, composta per Miquel Gaià.
- Embut Plateria, composició gràfico-visual on Joan Morey capta les impressions de l'actuació de l'orquestra dia 17 de Juny.
- Informe O.C.B. Sant Joan.

----- NOTICIES LOCALS -----

---- L'equip infantil femení escolar s'ha proclamat campió de les Balears de voleibol, i el masculí ha quedat en quart lloc. Hem de felicitar també els grups alevins (masculí i femení) que quedaren campions de la zona de Manacor. Enhorabona als equips i al seu preparador el mestre Andreu Gelabert Garí.

---- Dia 7 de Juny s'inaugurà el camp de motocros del Revellar i la participació i assistència de públic fou més deficient del que s'esperava.

---- El club de futbol celebrà l'assemblea de final de temporada, va esser notòria la poca assistència de públic i el poc entusiasme entre els jugadors. Les possibilitats de que el proper any tinguem futbol són mínimes.

---- La Plateria vingué, actuà, se'n va anar i les agradaria tornar.

---- Mala anyada de cereals degut a un mal hivern i un final de primavera molt fort amb temperatures elevadíssimes i més pròpies del mes de Juliol i Agost.

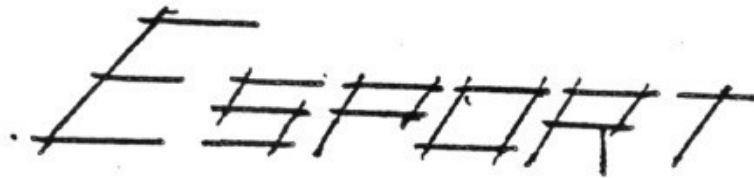
---- Diumenge dia 28 el G.O.B. com cada any organitza un recompte de voltons a l'illa de Mallorca.

---- La Penya Motorista de Sant Joan, en el seu 25 aniversari ha organitzat com cada any la festa de Sant Cristòfol.

---- Desgraciadament el pont del molí d'aigua ha estat protagonista d'un nou accident. Pregariem a l'Ajuntament que fes les oportunes gestions perquè s'arreglès d'una vegada.

---- Dia 29 de Maig morí als 56 anys d'edat Miguel Bonet Ginard, conegut per tots nosaltres per En Miquel de S'Almudaina, que amb el seu cotxe i camiona (autocar) ens ha passejat als santjoaners per tot Mallorca.

---- La Cooperativa segueix fent el seu magatzem i ara posa bloquets.

VOLEIBOL - L'EQUIP INFANTIL FEMENI DE SANT JOAN CAMPIO DE
LES BALEARS

El Voleibol a Sant Joan i concretament a la nostra escola es començà a practicar fa tres anys. L'origen del voleibol ho podem agrair a una determinada persona: D. Andreu Gelabert Garí, que en poc temps ha estat capaç d'organitzar un parell d'equips tant d'alevins com d'infantils (masculins i femenins) que han deixat grats records per tots els llocs on han participat.

La bona marxa del voleibol a la nostra villa es deu sobretot a l'esforç realitzat per dues persones: la del seu propi entrenador i la de D. Joan Bauçà Vaquer que ens ha deixat ben clar que per a poder triomfar es necessita col.laboració. Els mateixos nins i tota la gent de Sant Joan crec que reconeixen el treball i l'esforç d'aquestes dues persones.

Per a tenir una idea més clara del funcionament d'aquest esport he acudit a D. Joan Bauçà per a fer-li una petita entrevista.

- Quin és l'origen del voleibol a Sant Joan?

L'any passat es federà per primera vegada un equip femení, però abans ja es practicava aquest esport a l'escola.

- Equips que formen la present temporada.

2 federats	infantil masculí infantil femení	
6 equips	infantil masculí infantil femení alevin masculí alevin femení	Els quatre equips foren campions de la zona de Manacor.

- Formació de l'equip infantil escolar femení.

Entrenador: D. Andreu Gelabert Garí.

Plantilla: Cati Jaume - M^{te} Antonia Bauçà - Bel Mates - Antonia Fontirroig - Antonia Gaià - Cati Bauçà - Jerònima Morei - Margalida Sastre - Maria Munar.

Edat: de 12 a 14 anys.

- Fàcil o difícil aquest triomf?

Fàcil fins a la final degut que l'altre equip finalista "Colegio

Virgen de Montetoro" de Ciutadella estava molt ben preparat.

- La pitjor situació que heu trobat.

Es pot dir que no n'hi ha hagudes; tan sols la descalificació de l'equip infantil masculí a Palma per arribar una mica tart (a vegades els àrbits volien aplicar el reglament sense excuses).

- Els dirigents d'aquest equip, han trobat obstacles per a poder dur a terme aquesta labor?

Obstacles greus no n'hi ha haguts ja que essent un equip escolar no hi ha problemes federetius ni econòmics. Solament ha mancat un poc més de col.laboració pels desplaçaments i més animació per part del públic santjoaner.

- Equips que han tengut que eliminar per a poder arribar a la final.

De la nostra zona al Montuïri, Porreres i Felanitx. Després al campió del sector de Manacor: el port de Manacor i finalment en el camp de S. Fernando (Palma) al Lluçmajor, Portals Nous d'Eivissa i al finalista de Ciutadella.

- Actuació de les entitats del nostre poble en general i dels propis pares en particular?

La llàstima més grossa és per part de l'Associació de Pares que en tots els aspectes s'han rentat les mans (tal vegada perquè els fills seus no hi juguen).

L'única entitat que ha tengut una atenció pels nins ha estat la Caixa d'estalvis.

L'equipatge l'ha tengut que pagar l'entrenador i els propis pares. Solament es pot agrair la col.laboració d'alguns pares.

- Què demanerieu per a la pròxima temporada?

Més col.laboració.

Més afició dels santjoaners.

Superar i millorar els nivells dels equips.

Animar sobretot a N'Andreu de la magnífica feina que du a terme.

- Esser el campió de les Balears pareix quasi impossible, però creis que es poden aconseguir altres victòries com aquesta?

Sense cap dubte que sí. Ha quedat demostrat que els equips forts han estat els que duen molt d'entrenament. Però l'obstacle més gros a Sant Joan és la falta de gent. Per fomentar enguany el voleibol no ha quedat més remei que llevar altres esports. A un poble petit no es poden formar mols equips.

Com a final de temporada els pares dels nins han trobat oportú celebrar l'èxit amb un dinar com a recompensa de l'esforç de l'entrenador i dels nins.

De la mateixa manera el seu entrenador ha alegrat als nins amb una medalla commemorativa. I per part dels pares se va entregar a l'entrenador una placa com a record i agraïment de la labor realitzada.

A. Gaià.

FUTBOL.

Degut a una sèrie de circumstàncies, que passaren durant les darreres jornades del campionat, que són totalment negatives per a qualsevol club; degut que a s'assemblea celebrada el passat dia 5 no hi va assistir pràcticament ningú. Alhora d'enfrentar-se a la nova temporada, tot això ha pesat molt, i ha duit a un cert aire de pessimisme, tant a la directiva com a la major part de jugadors, els

quals han agafat la decisió de no prendre part en el següent campionat o sigui de retirar-se.

Ara bé, no podem culpar, amb tota la extensió de la paraula, a la directiva i als jugadors d'haver agafat aquesta postura, ja que el poble és el que l'ha feta agafar. L'afició del poble no ha sebut respondre així com tocava alhora de donar una mà, alhora de fer una crítica, alhora d'anar a l'assemblea. Es clar que els qui han dimitit han estat la directiva i els jugadors, però la major part de l'afició ja havia dimitit bastant abans, negant-se a fer feina i a ajudar.

Es una pena que un any que s'havia començat amb molt d'interés, amb molta d'il·lusió, amb molts d'equips, hagi d'acabar així, però no hi ha més remei, ja que solament hi ha dos o tres senyors que vulguin seguir lluitant i se troben molt tot sols.

Ara només cal fer una sèrie de preguntes que no se sap la resposta.

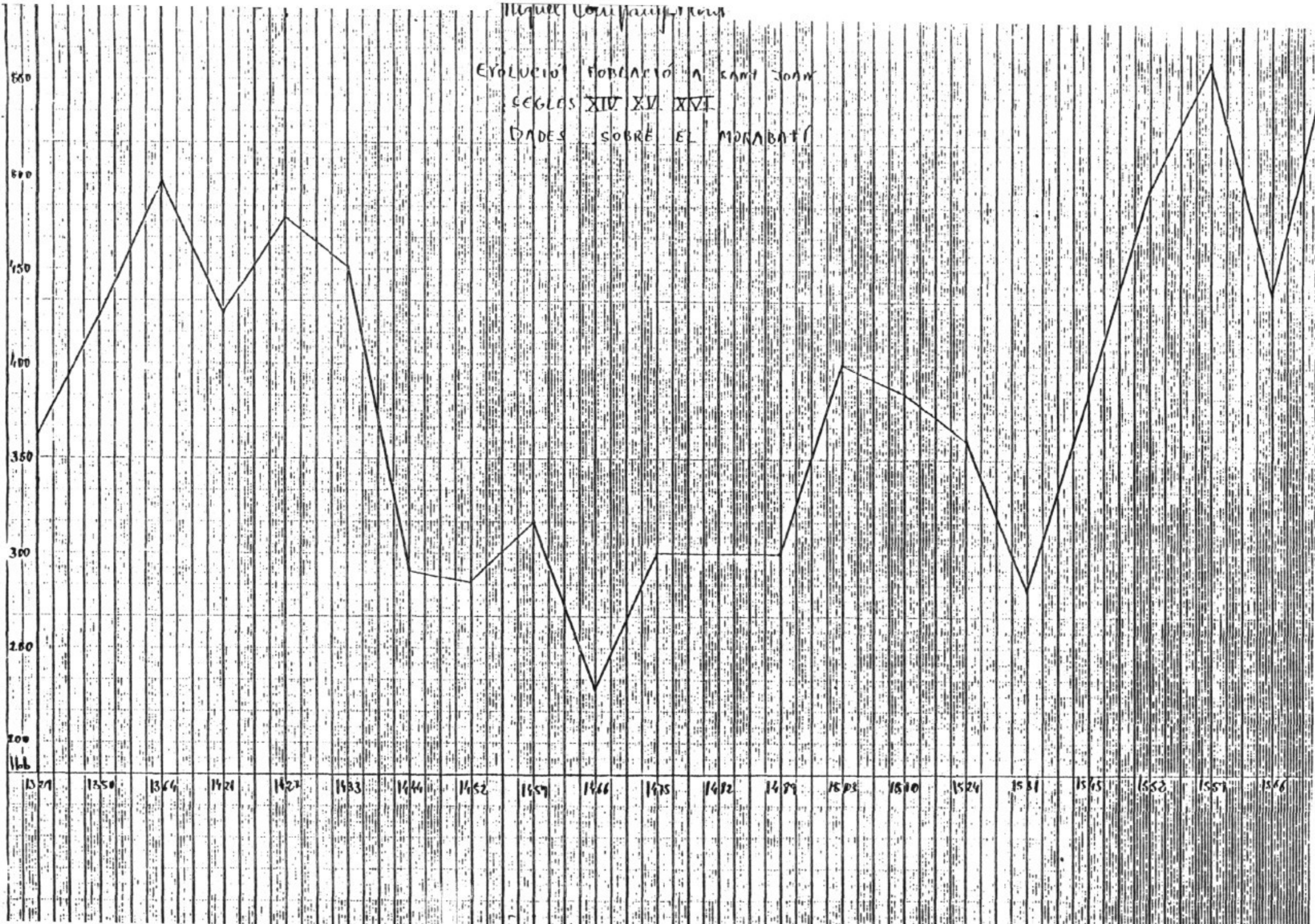
Què serà del camp de futbol?, de les casetes? dels equipatges?, dels diumenges horabaixes?, del C.E. Sant Joan?.

Miquel Gaià.

Miquel Compañys

EVOLUCIÓ FIBLACIÓ A SANT JOAN
SEGLES XIV XV XVI
DADES SOBRE EL MORABATÍ

C A N Ç O N S D E S E G A R

D'Aubocàsser un segador
de vessa perdé s'alè
i amb un poc més no hi va esser
a temps s'extremaunció.

Heu tengut s'atreviment
a dir si vull fer d'aiguer
¿ què no saps que hi solen fer
es qui troben més dolent?

Ara que fa solei
ajaguts a n'aquesta ombra
això fos devers les onze
quan el fa d'aquell vermell.

Un escarader flastoma
i a passes no té raó
ara estic dins es boldró
de sa civada millor
que no m'afines Coloma

S'ordi de Son Juny parlà
i va dir a sa madona:
- Jo no puc fer cosa bona
perquè em sembrareu tardà

Jo me vaig llogar a Maià
per segar una escarada
de blat xeixa i civada,
i me fan tallar canyar.

- Som vint-i-dos segadors
que dins Gossauba feim via

- Jo sols no m'hi giraria
si s'estimada no hi fos.

Tot són rotes i pelaines,
també qualche carnet blanc;
no hauran de menester volant
per segar dins Son Alcaines.

Sa cadenera va anar
en es tali de Sa Bastida
- Soms'al.lota més garrida
que dins Sant Joan hi ha.

S'ase d'En Parra va dir:
- Posau-me ses esconeilles,
garba de dotze barcelles
feta dins Ses Fontanelles
lleugera serà per mi.

S'espigolera major
que hi havia en Es Rafal
va perdre un mig jornal
per agafar un dragó.

Em record que a Bendinat
l'amo escarada em va dar;
en set dies vaig' segar
set quarterades de blat.

En es Juny
se falç en es puny

Les cançons es cantaven mentres la gent encara segava amb la falç. Són gloses de quatre o cinc vers octosíl·labs que rimen el primer amb el darrer i els dos o tres d'en mig.

Observant i estudiant amb deteniment el lèxic d'aquestes composicions aprendrem moltes de coses o recordarem les oblidades.

Vocabulari de les paraules més dificultoses per l'ententiment:

- Albocàsser - possessió del terme de Vilafranca de Bonany. En el repartiment de Mallorca (segle XIII), el nom d'aquesta alqueria mallorquina apareix escrit Rahal Albucazen i Albucaze.
- Aiguer, -ra- home o dona qui va darrera darrera els segadors amb una gerreta d'aigua per donar-los beure.
- Bercella - mesura de gra equivalent aproximadament a la sisena part d'una quartera (70 litres). A les Balears la barcella té sis almuds. El rei En Jaume entregà a Mallorca la barcella model de totes les demás. Es de bronze i es conserva a Sineu.
- Bendinat - alqueria situada a la banda sud-oest de Ciutat.
- Boldró - redol de sembrat més alt que la resta.
- Cartet - card petit.
- Esconelles - enginy de transport per una bèstia, compost d'un bastiment de barres combinades amb cordes formant bossa a banda i banda.
- Pelaines - terra superficial, sembrat molt prim, que no val la pena d'arreglar.
- Quarterada - mesura agrària equivalent a 7.103,1 metres quadrats; consta de 400 destres quadrats, es divideix en quatre quartons i el quartó en quatre horts.
- Solell - sol, astre del dia.
- Volant - falç més grossa que l'ordinària, i amb el tall llis en lloc de dents.
- Xeixa - blat de bona qualitat, que fa la farina blanca i més saborosa que la del blat ordinari.

Font d'informació

Diccionari Català- Valencià- Balear.

Per la gran comunitat, un petonet
 ¡ Ay, un petonet de lluna !
 Enamorat del cicle
 està de nosaltres
 ¡ Ay, enamorat del mar !
 les gavines són jutgeres
 duis l'aire dels nostres ventres
 El món de les paraules
 és un engany pels innocents.

BARBARA

=====

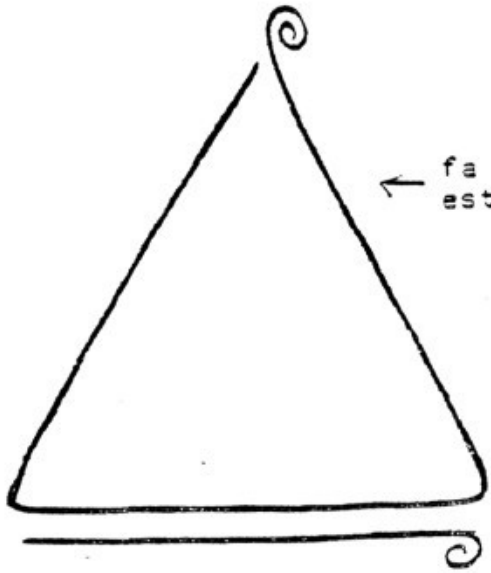
=====

=====

=====

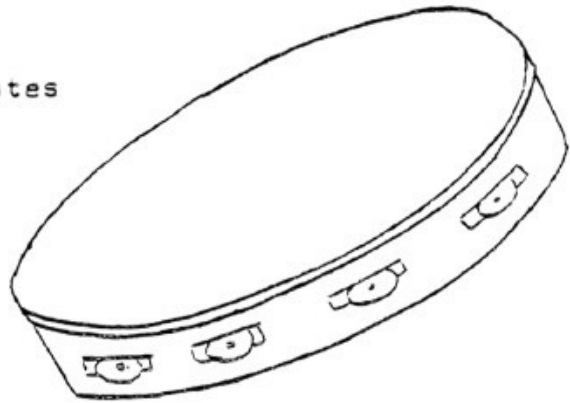
<u>S'HA DE DIR</u>	<u>I NO</u>
aprenent -----	aprendís
assabentar-se -----	enterar-se
assaig -----	ensai
assegurança -----	seguro
assumpte -----	assunto
avançar -----	adelantar
avió -----	avion
bany -----	banyo
barat -----	barato

FERREGUINS

← fa tres notes distintes
està fet de ferro

PANDERO

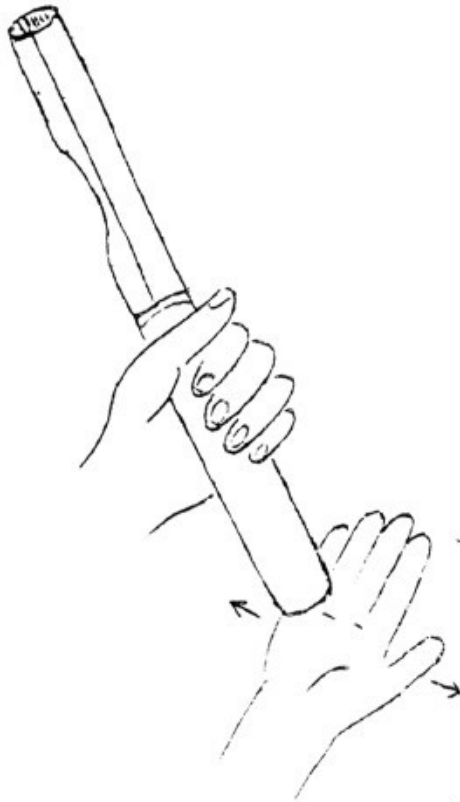
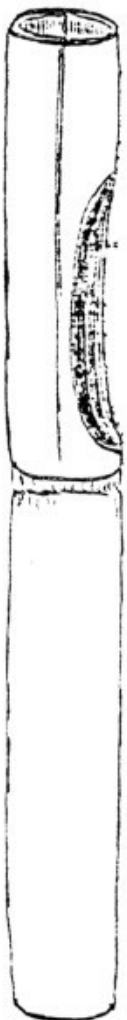

GUITERRO

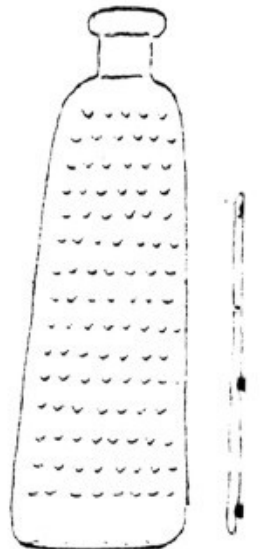
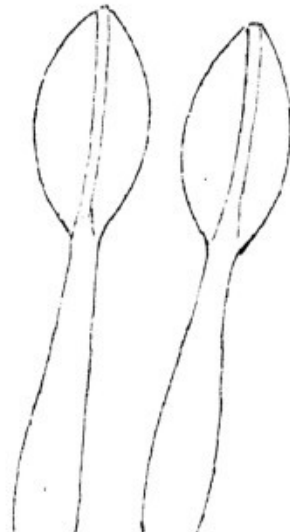
te quatre o
cinc cordes
s'empra per
acompanyar a
ritme de jota

CASTANYETA
DE CANYA

BOTELLA

CULLERES

COSTUMS QUE FAN HISTÒRIA

BATRE A L'ERA

Actualment és un costum que quasi ha desaparegut superat per la maquinària que evita molts esforços al igual que fa guanyar temps a l'agricultor.

El pagès d'aquell temps tot l'any pensava en l'època de les mes-
ses, tot l'any pensava en l'anyada ja que era el sustent de la vida.

Les messes començaven al mes de maig que es segaven les faves amb falç. Era molt curiós ja que sempre les segaven a escarada, és a dir, feien un tracte amb l'amo a tant la quarterada.

Però les messes fortes eren al juny i juliol, en què es segava l'ordi, blat i civada. És un poc difícil de fer-nos una idea de com eren les messes; solament em de pensar que tot el terme es segava amb falç. El nostre terme pertanyia quasi tot a diverses possessions que tenien un majoral, missatges i molts de jornalers per a aquestes tasques.

Després de segar amb falç es va passar a la màquina de segar que va suposar un gran avanç i va evitar moltes penes.

Les "vacacions" dels pagesos de temps enrera no acabaven en la sega sinó que després als mesos de juliol i agost començava la tasca de batre els diferents cereals.

Feines més importants que havien de fer per a batre a l'era:

- Posar les gavelles a garbes.
- Traginar les garbes amb carros a propòsit.
- Fer l'era que consistia en:
 - * posar pla un redol de terra.
 - * s'atapia l'era mitjançant un cilindre.
 - * es regava i damunt s'hi posava una capa de palla perquè la terra no s'aferràs al cilindre.

Quan es tenia l'era en bones condicions es deixava tapada amb palla perquè no eixugàs i formàs crivells en el trispol.

Es solia emprar una parella de bísties i a les grans possessions eren almenys dues parelles. Les garbes s'estenien de bon matí damunt

l'era i esperaven que el sol hagués llevat bé la rosada perquè el carretó tengués més bon de capolar els brins.

L'horabaixa s'emprava per separar el gra de la palla, i per a aquesta tasca feien ús de les següents eines:

- Tirassos per a replegar tots els brins a serres.
- Forques i pales per ventar, on mitjançant l'ajuda del vent la palla fogia i solament quedava el gra.
- Erers per a triar bé el gra de les altres porqueres.

Finalment posaven tot el gra a un caramull i amb una barcella ho posaven dins sacs per a saber la quantitat que havien recollit.

Ja solament quedava el tornar regar l'era i tapar-la de palla per l'endemà.

Avui en dia el batre a l'era ha quedat a l'història per distints motius:

- L'avanç de la tecnologia que ha reemplaçat les feines manuals.
- Evitar moltes de feines feixugues.
- L'emigració del camp a la ciutat.

Aquest avanç tecnològic que per una part ha facilitat les tasques rurals per l'altre no ha compensat econòmicament ja que, un pagès després d'haver posat les llavors, adobs, maquinària, esquitxar per a l'herba, etc, es queda amb les butxaques buides.

Miquel Gaià.

Amador Gaià.

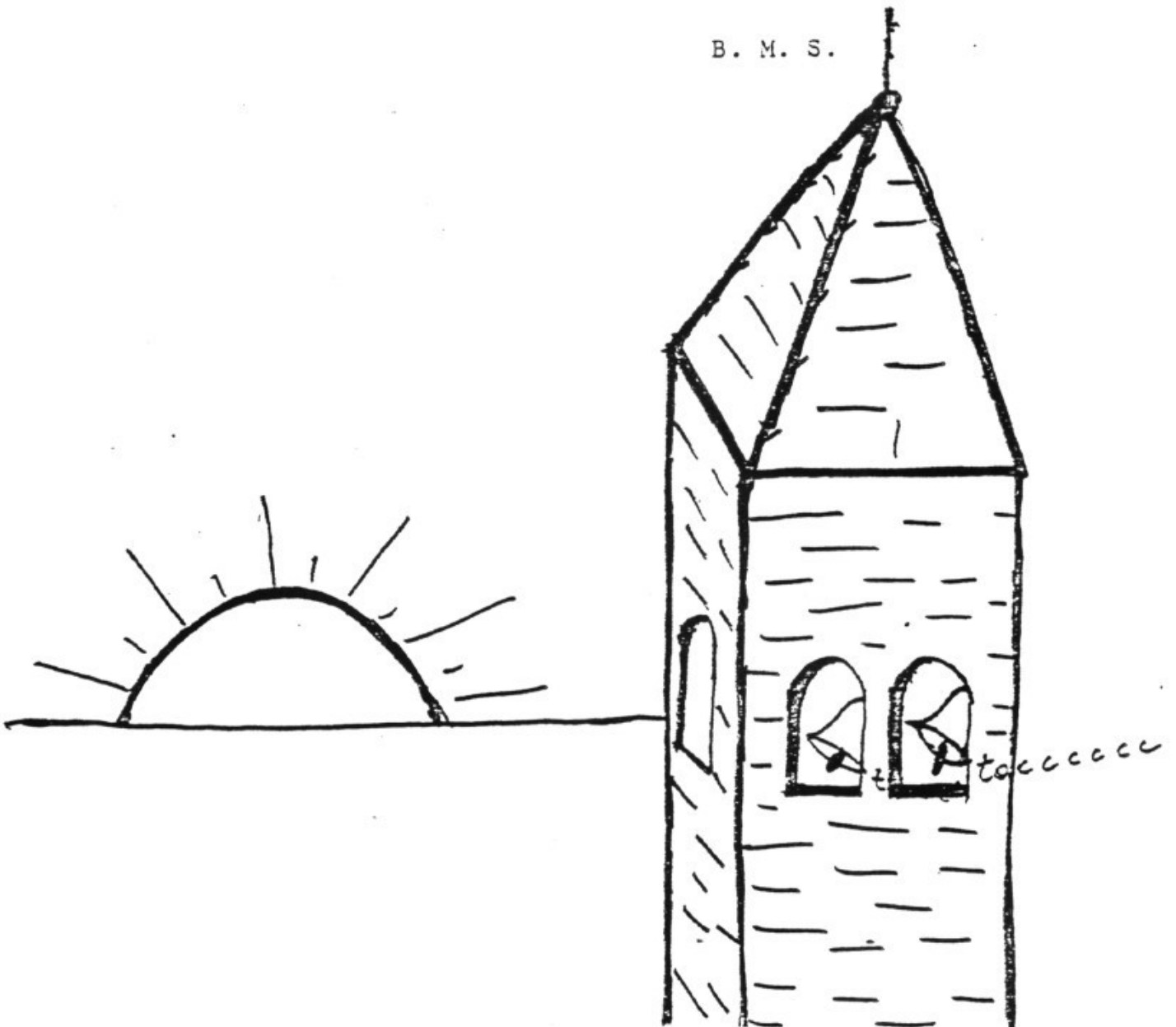

TOC DE CAMPANA

Campana matinera
que escampes ton so estimat
despertes l'adormissat
que així és la teva manera
de lo alt del campanar
en la matinada boirosa
diu la campana joiosa
és hora, t'has d'aixecar
que és dia de festa gran
repica en dolça alegria
del mes de juny es destria
nostre patró Sant Joan

el sol ens balla aquest dia
i és digne de contemplar
l'hem d'anar a veure ballar
en goig i sana alegria
i que hi surt de deixondit
enlluernant l'horitzó
a tot ser dóna calor
i enbelleix lo infinit
sol, oh sol calent! i agradós
que madures les espigues
fas ressorgir les formigues
i fas suar els segadors.

B. M. S.

17 de Juny - Orquestra Plateria

L'idea de dur l'Orquestra Plateria al nostre poble sortí d'un grup de joves, els quintos, que entusiasmats pel seu estil musical es proposaven realitzar-la.

En principi semblava una cosa que tan sols quedaria en paraules, degut al elevat pressupost que es necessitava. Però poc a poc començaren a sortir col.laboradors i gent interessada amb aquest projecte que aixecaren altra vegada els ànims dels quintos. Així, aquesta vetlada no va poder tenir més bon resultat de l'obtingut gràcies al esforç i treball dels organitzadors.

Unes hores abans de la funció ens paresqué adequat parlar amb alguns components d'aquesta orquestra per poder conèixer breument la seva línia musical. Ara passam a exposar alguns aspectes de la xerrada que tenguèrem amb En Manel i En Pau:

L'Orquestra Plateria va néixer d'una manera esporàdica, és a dir, es reuniren un parell de músics que volien animar una revetla de cap d'any. I d'aquí mateix nasqué el nom de l'orquestra, referit al carrer del local a on tengué lloc l'actuació. La festa va anar molt bé i a partir d'aquí es formà lo que ara coneixem per Orquestra Plateria.

Això passà a finals de desembre del 1974. Al principi en el seu repertori hi havia tot tipus de música, però simpatitzant amb els cantaires nostàlgics com Jorge Sepúlveda, Antonio Machin, etc. En aquesta primera època les directrius eren poc musicals i poques aspiracions, predominant la bulla i la bauxa. Llavors es va evolucionant cap a un sentit més musical, ja componguent part del seu repertori. Entre les cançons que els han fet populars poden citar les següents: Camarera de mi amor, Me voy pal pueblo, Pedro Navajas, etc, a on destaca el ritme amb melodies llatines.

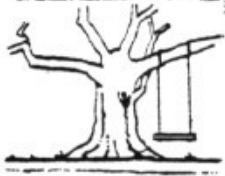
A l'actualitat el conjunt està compost per 16 músics i 5 tècnics. En el grup tot es decideix pel mètode d'assemblea, sense haver-hi cap líder. També hi ha estabilitat en el grup, i alguns dels seus components provenen de l'universitat. Una altra cosa a destacar és que estan molt a favor de la música en viu, ja que consideren que les reproduccions en diferit estan molt manipulades i adulterades.

Per acabar, ens recalcarem que tant l'organització com l'hostedatge foren excel.lents.

M. Company - X. Xavier - A. Gaià.

CANÇONS

Heus ací una senzilla historieta gràfica que pot, i deu, ajudar-nos a reflexionar sobre el que tant sovint sol succeir:

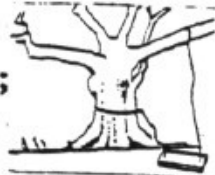

El que el client digué que volia;

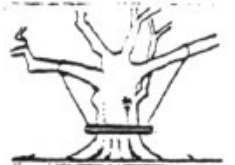

Com ho enten-

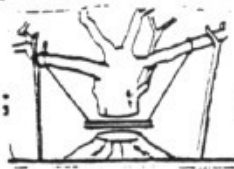
gué el venedor;

El que dissenyà el projectista;

El que realitzà el tècnic;

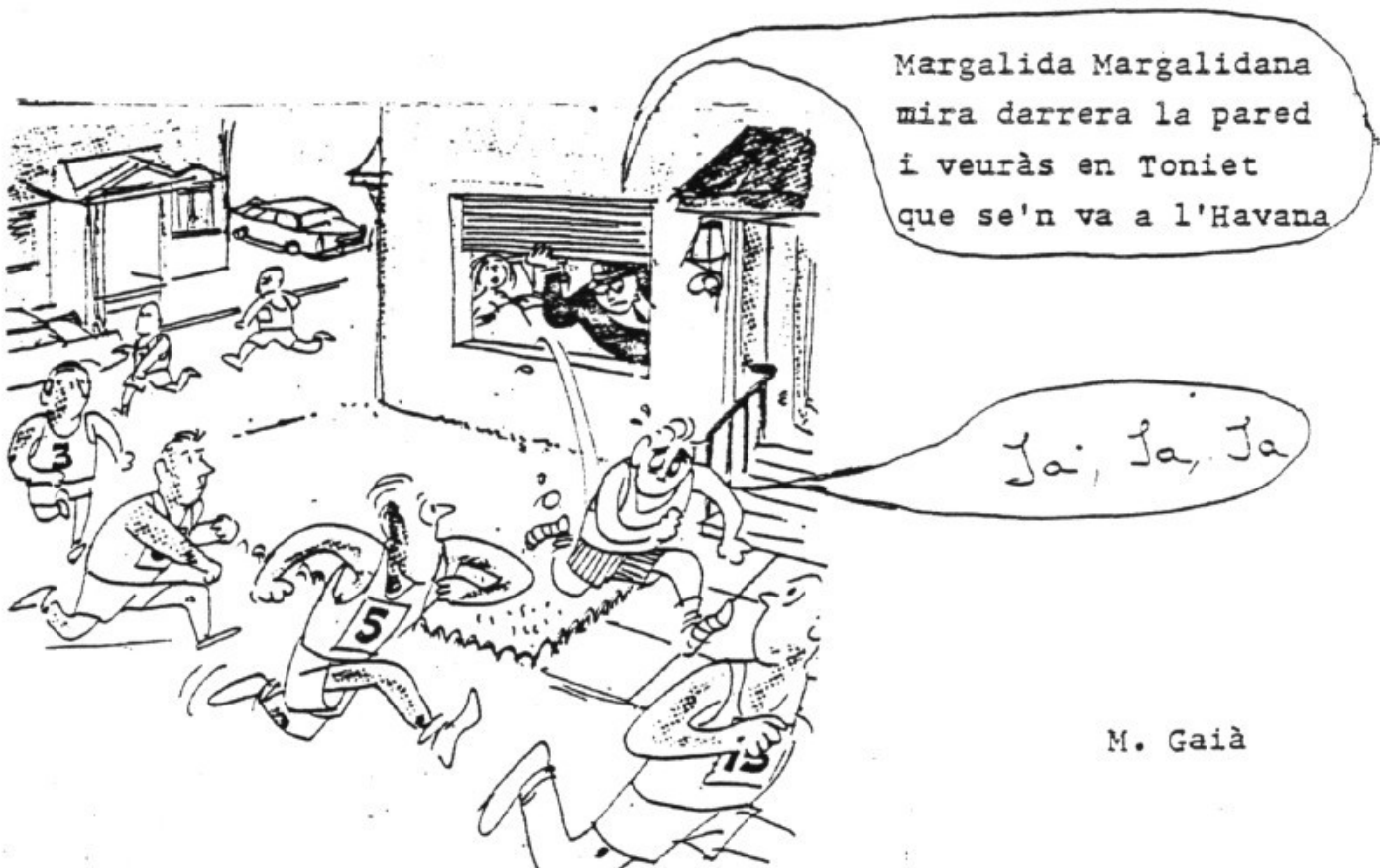
Com ho instal.là el montador

El que el client realment.... necessitava.

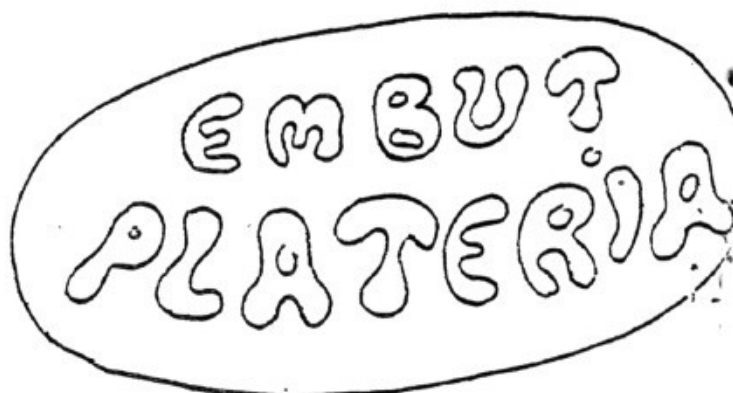
Jo tenc un cavall valent
que fa moltes valenties
només surt es darrers dies
per donar gust a sa gent.

Nosaltres teniem un mul
que li deien en Pitango
se n'anava ringo rango
amb sa cova damunt es cul.

M. Gaià

un
nou
dia
aquí
vengut
vetlada
calorosa
conjunció

tothom hi aniria

per embadalits escoltar

canten ballen toquen i riuen

jove vell nin tot el poble moçut

bauxa renou corregudes que fan de festa

no puc captar tot l'intent per comunicar vida

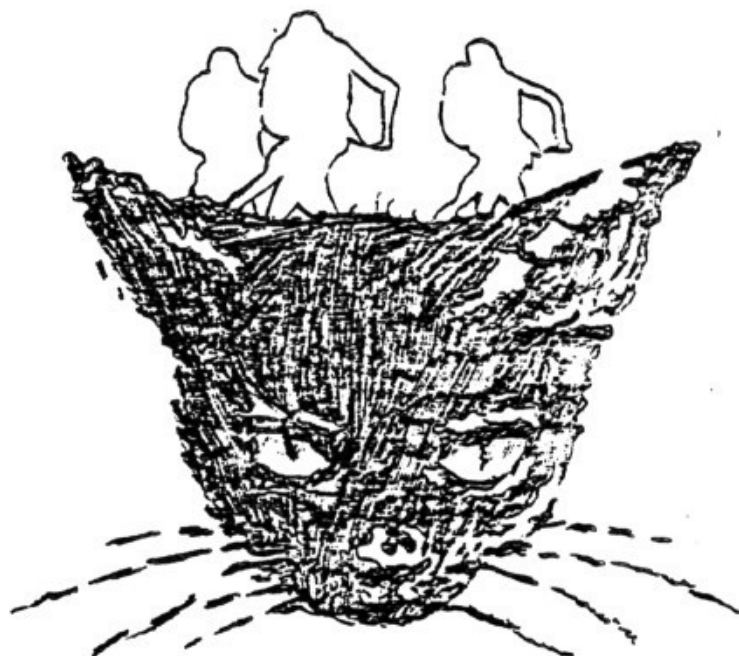
el soroll que trepitja esquitxa els crits esglèidors

corrents elèctriques mesclen els desitjos amagats embullen

tapen els sentits arrapinyen el cervell agrunsen els ossos

tota l'estructura cau les bubotes de la nit venen se'n van

per espantar
un moix gat
que dormia
defora
aquí
ell

INFORME O.C.B.

El passat dia 6 hi hagué l'assemblea on se tractaren els punts acordats si bé els més interessats foren els següents:

- El local: alquiler, amoblament, adecentament,....
- Presentació a l'Ajuntament d'un escrit demanant una subvenció de 25.000 pts per a les diverses despeses de l'O.C.B.
- Proposta d'una diada d'estels.

S'ha arribat a l'edició del nº 12 i tenim una subscripció de 60 socis. Per a les properes edicions del bolletí s'intenterà superar els formats i la presentació.

La delegació de l'O.C.B. en vistes al recompte de voltors del dia 28 de Juny envia una expedició per a ajudar al millor desenvolupament d'aquesta jornada d'interés ecològic per a l'illa de Mallorca.

- El voltor, *Aegyptius Monachus*, és un au necròfaga que actualment està en perill d'extinció a les nostres illes. Viu i fa els nius als penyasegats més inaccessibles de la serra de Tramuntana. En queden poques parelles en cicle reproductor.

